

УДК:
271.2:316.32
Примљено:
13. децембра 2007.
Прихваћено:
14. децембра 2007.
Прегледни
рад

ПОЛИТИЧКА РЕВИЈА
POLITICAL REVIEW
Година (XX) VII, vol=15
Бр. 1 / 2008.
стр. 315-320.

Јово Бајић

ПРАВОСЛАВНИ НАРОДИ ИЗМЕЂУ РИМОКАТОЛИЦИЗМА И ГЛОБАЛИЗМА

Зоран Милошевич, «СЛАВЯНСКИЙ ВОПРОС» И
ПРАВОСЛАВИЕ. Балканы: вчера, сегодня... завтра? ГОУ
ВПО «Череповецкий государственный университет»,
Череповец, 2007.

Својеврсну потврду научних ставова, које је заступао последњих петнаестак година, Зоран Милошевић је добио објављивањем једне књиге која се недавно појавила у Русији на руском језику. Реч је о књизи *"Словенско питање" и православље. Балкан: јуче, данас..., сутра?* која је штампана у универзитетском граду Черпојевцу у северној Русији. Милошевић се, пре свега као социолог религије, бавио социолошко - политиколошко и историјским темама везаним за православни српски народ на његовом балканском простору и у његовом балканском окружењу. Последњих година заинтересовао се и за православне словенске народе који су живели у границама бившег Совјетског Савеза, а сада живе у новим државама, пре свега у Русији, Белорусији и Украјини, о чему је по часописима објавио више радова и три књиге. Своје ставове о православним Словенима на Балкану и у словенским државама насталим распадом Совјетског Савеза Милошевић је углавном објављивао у часописима који су излазили у Србији, Републици Српској, Словенији, Белорусији и Русији.

Последњих година Милошевић се бавио Русијом и њеном транзицијом, преласком из једног друштвеног поретка

у други, њеним преображајем, међународним положајем и супротностима унутар руског друштва. О тим темама објавио је код нас, али и у иностранству више стручних радова и четири књиге: *Нови пут Русије. Русија у поствизантијском геополитичком и религиозном вртлогу* (2005), *Руско питање данас* (2006), *Путинова политика* (2007) и *Од Малоруса до Украјинаца*, прилог проучавању промене културног и националног идентитета Малоруса (2008). Стручна јавност примила је лепо ове књиге.

Књига *"Словенско питање" и православље. Балкан: јуче, данас..., сутра?* представља, у ствари, сажетији избор Милошевићевих радова о српским и руским темама који су изабрани, а онда преведени на руски језик по препоруци стручњака Института за хуманитарне науке череповјецког државног универзитета. Састављач и уредник овог избора Милошевићевих радова и писац предговора је доктор филолошких наука, проф. А. В. Чернов, док су рецензенти књиге били кандидат филозофских наука, доцент А. А. Мехова и кандидат историјских наука доцент А. Н. Јегоров.

Да би га, као истраживача, представио руској стручној, али и широј јавности, а тиме и посредно потврдио зашто се ова књига објављује у Русији, проф. др А. В. Чернов на првим страницама ове књиге објавио три Милошевићева рада који се баве руским темама и који се тичу савремене Русије.

Разлоге због којих је поменуте радове уврстио у овај својеврсни зборник проф. др А. В. Чернов је овако образложио у предговору: "Радови професора Милошевића одликују се великом очигледношћу јер су засновани на сталној основи наше националне културе, и тако залазе у сложен систем односа друштва, цркве и државе, помажући да се схвате и други проблеми који ће се јављати и које ваља истраживати. С многим закључцима овог аутора вероватно се може полемисати, али је немогуће не сложити се са важношћу питања која су том приликом покренута. Немогуће је не замислити се над тим да се ми равнодушно односимо према

многим процесима у савременом руском животу, сматрајући да су они безначајни или случајни. Драматична судбина православља на Балкану, представљена у књизи професора Милошевића, у историјској перспективи, и у, да тако кажемо, у овом критичном тренутку, јесу прави повод да се замислимо над тим стањем."

Занимљиво је и то да А. В. Чернов каже да Милошевић "благоданљиво и пажљиво проматра руску културу, руску традицију. Гледати на нашу стварност благоданљивог професионалца истраживача, који настоји да буде објективан – није, послењих година, тако честа појава." Ето, између осталог, ти разлози су навели Чернова да на првим страницама у првом делу књиге који носи наслов *Православље и друштво* објави Милошевићев рад "*Вајмарска метафора*" и *Русија. Питање односа Русије и САД*, објављено претходно у поменутој Милошевићевој књизи *Руско питање данас*. Неки виде Сједињене Америчке Државе као "водећу терористичку државу на свету", а Русија је, како сматра Милошевић, слаба држава без идеологије. Други по реду рад преведен на руски језик и уврштен у ову књигу је *Руска православна црква и глобализација*, (претходно објављен у књизи *Црква, наука и политика*) указује на то да је глобализација проблем који се тиче свих европских народа, а од свих националних институција овој глобалној појави се највише супротстављају православне националне цркве: Руска и Грчка, док православне цркве других балканских народа - Српска, Бугарска и Румунска окрећу главу од тога, као да проблем глобализма не постоји. Трећи Милошевићев рад који се бави руским темама *Руско Закарпатје и Свети архимандрит Алексиј Кабалњук* раније је објављен у књизи *Нови пут Русије*. Прича о православљу у руском Закарпатју, из више разлога, заједничка је и за Србе и за Русе. У овим крајевима у време Првог светског рата, када је то чинила са Србима, Аустро - Угарска је извршила геноцид, а онда је тај посао наставила комунистичка држава. Овако нешто догађало се и са неким деловима српског народа на Балкану.

Ваља напоменути и то да су закарпатски Руси претходно били преведени на унију, а да су их у православље враћали и српски мисионари, архиепископ Јован Максимовић и архимандрит Јустин Поповић.

Првом делу књиге уредник А. В. Чернов придодео је још два рада. Први је *Српски религиозни просветитељ Свети владика Николај: живот, рад и научни погледи*, који је Милошевић раније објавио у часопису *Војно дело* (1997). У Русији, иначе, постоји велико интересовање за овога православног мислиоца, преводе се и објављују његова дела. Само белоруски слависта Иван Чарота превео је десет Велимировићевих дела. Придодат им је и рад *Конфликт између римског католичанства и православља: од религије до идеологије*. Овај рад пре тога објављен је у словеначком часопису *Друштво 2000*. Први део књиге заокружен је радом *Чија је Босна? Лазо М. Костић и римско – католички прозелитизам у Босни и Херцеговини*, претходно објављен у зборнику *Искушење православља у Босни и Херцеговини*, (2002) кога је Милошевић приредио заједно са протом Славком Максимовићем.

Другом делу ове књиге, где су објављена два Милошевићева рада, приређивач је дао наслов *Римокатоличка црква и друштво*. Први рад носи наслов *Сто четрнаест година савремене друштвене доктрине Римокатоличке цркве*. Овај рад представља једно прерађено и руском читаоцу прилагођено поглавље из Милошевићеве књиге *Друштвена доктрина Римокатоличке цркве* (2001) у чијој је основи енциклика *Regum novarum*. Својом "очигледношћу" на коју се позива приређивач Чернов, овај рад помаже руским стручњацима да боље схвате поједине поступке Римокатоличке цркве, чије се последице осећају и на руском православном простору. Други Милошевићев рад о Римокатоличкој цркви уврштен у овај зборник, носи наслов *Теологија ослобођења и тржиште* где Милошевић указује на то како се Римокатоличка црква прилагодила новом светском поретку кога је и сама стварала. И овај прилог претходно је објављен у словеначком часопису *Дру-*

штво 2000, а онда је преточен у поглавље књиге *Друштвена доктрина Римокатоличке цркве* које носи наслов *Теологија ослобођења*.

Трећем делу Милошевићеве књиге, уредник А. В. Чернов дао је наслов *Окултизам и друштво*, где су објављена два рада. Први рад *Социологија религије у Србији: између науке и политике*. Српски социолози религије: Слободан Јовановић, Вуко Павићевић и Ђуро Шушњић, како сматра Милошевић, углавном су се кретали између марксизма и окултизма. Овај рад претходно је био објављен у књизи *Црква, наука и политика*. Последњи Милошевићев рад у овој књизи носи наслов *Окултне основе валдорфске педагогије* који руској стручној јавности нуди податке о томе како се окултизам убацује у школски систем, односно како се пропагира под видом педагошке науке. Овај рад претходно је објављен у Милошевићевој књизи *Окултизам, државна религија*(2002).

Са свим овим проблемима са којима се суочава српско друштво, на неки начин суочавају се или ће се суочавати и Руси. То је и био разлог да А. В. Чернов у предговору Милошевићевој књизи каже: "Ми имамо непотпуну и врло површну представу о томе како данас живе наши словенски суседи. То је велики пропуст. Питања која сада стоје пред српском науком и српским друштвом стајала су и и сада стоје пред руским друштвом. Мислим да аргументи које нуди ова невелика књига дају повода научницима хуманитарних наука и студентима, који изучавају савремене међународне политичке и социјалне процесе за најразличитија врло озбиљна размишљања."